

CANIGO

En espera de la legalització definitiva de « FOC NOU » portant ven de « Solidaritat Catalana », els seus abonats rebran CANIGO Butlletí d'informació de la « Société Française des Amis de la Catalogne ».

Bulletin d'Information de la " Société Française des Amis de la Catalogne " 25, rue Roquelaine - Tél. 229.83 Tolosa 377.02 TOLOSA DEL LANGUEDOC

EDITORIAL

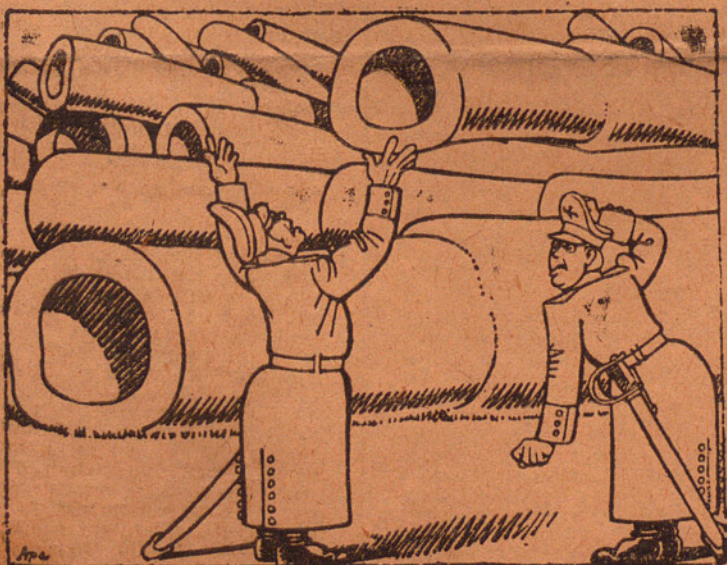
La Catalogne et la France

QUE les Français aiment la Catalogne c'est une vieille vérité souvent mise à l'épreuve dans le courant des relations entre la France et les Catalans ibériques. Mais une autre vérité non moins incontestable c'est que les Catalans aiment la France d'un amour profond et qu'ils l'ont prouvé jusqu'à l'héroïsme pendant la guerre de 1914 et au cours de la grande bataille actuelle contre le nazisme.

Lorsque les Catalans, avec leurs frères péninsulaires, connurent les amères déceptions de la défaite et de l'exil, ils ne perdirent jamais la foi en leur cause. C'est par amour de la liberté qu'ils supportèrent patiemment les persécutions vichysoises, sûrs que leur France idéale, leur France éternelle, n'avait rien de commun avec le régime d'oppression, étranger et provisoire, au service des autorités d'occupation.

Aujourd'hui les Catalans luttent avec leurs frères d'Espagne pour le rétablissement de la République, le régime de liberté sous lequel la Catalogne de Macià et de Companys connut le Statut de son autonomie nationale dans le cadre de l'Etat républicain espagnol. Car le drame de la Catalogne est encore plus triste, plus cruel et plus angoissant que le drame de l'Espagne martyre. Les Catalans sont poursuivis comme républicains et en plus et tout particulièrement comme « Catalans », en les classant tendancieusement sous l'étiquette de « rouges-séparatistes ». La vie spirituelle de la Catalogne est étouffée. La littérature catalane interdite.

Lire la suite en page 3

— Mein Führer ! Maintenant on comprend tout. Nos canons, c'est du beurre !!!

Entrevius de " CANIGO "

Maurice Schumann

ens diu :

Si el dia 18 de juny del 1940 vaig comprendre la crida del General de Gaulle fou perquè el dia 18 de juliol del 1936, ja havia comprés el que significava la crida de la República espanyola.

Fer una entrevista a un periodista eminent és una feina ben arribada i exposada al ridícul. Voler presentar a s'lectors de « CANIGO » el capità Maurice Schumann ho seria també, perquè tots ells saben de sobres qui és aquest home joye, ple de coratge i d'equienca, que durant quatre anys ha dut a tots els vents la veu del patriotisme francès i ha estat ensems el portaveu del general de Gaulle i el de la França que no volia morir en el deshonor Arribat a París amb els primers tancs de l'alliberació el capità Maurice Schumann ha esdevengut l'editorialista persuasiu de la Ràdio francesa, un periodista lucid que tracta amb un estil elevat i generós els temes suscitats per la guerra per la renovació del país i, per ultim, una de les figures més destacades de l'Assemblea Consultiva, on els seus discursos han causat sensació i l'han convertit en un dels líders de la nova política francesa.

Segueix pag. 2

Maurice Schumann

Tot això els nostres lectors ho saben, és clar. Tanmateix, tenim la pretensió de fer dir al capità Maurice Schumann, quan ens rep en un dels despatsos del Palau del Luxemburg, alguna cosa que sigui nova per als catalans — o per a la majoria. — És per això que li plantegem, de bones a primeres, aquesta pregunta:

— Quina posició teniu en relació al problema d'Espanya?

— El problema d'Espanya? Sempre l'he vist amb la mateixa claredat. Només us diré una cosa: si el dia 18 de juny del 1940 vaig ésser capaç de comprendre el significat de la crida del general de Gaulle estic segur que això és degut a que el dia 18 de juliol del 1936 ja havia comprès el que significava la crida de la República Espanyola.

La recordem aleshores la seva intervenció a favor nostre durant la guerra de defensa contra l'agressió dels feixistes indígenes i forasters. Aleshores, Maurice Schumann, que pertanyia al partit « Jeune République », — com el diputat M. Deom-Sorbé i l'ex-ministre M. Philippe Serre, vinguts a Barcelona a darrers del 1938 — va esmerçar-se en una campanya decidida en defensa de la República.

— Jo també vaig venir a Barcelona — ens diu. — Fou en 1937, i vaig fer el viatge com a periodista, amb el propòsit d'influir damunt el grup democrata cristià de premsa: « La vie catholique », « Sept », « Temps Présent », etc. Amb els eminents escriptors Jacques Maritain, François Mauriac, Jacques Madaule i d'altres encara, vàrem llançar el mateix 1937 el manifest als catòlics francesos sobre el significat de la guerra civil espanyola. Vàrem organitzar també l'obra d'ajut sanitari a l'Espanya Republicana, que tingué una gran activitat. I cal dir que en aquells moments una tal actitud era no sols incompresa, sino atacada amb violència per la majoria dels catòlics.

— Fa una pausa i declara:

— Us diré que el gaullisme, és a dir, la doctrina de resistència a les forces destructores de la pàtria i de la llibertat, ja havia estat aplicat « avant la lettre » pels que decau éssavem aleshores la República Espanyola, i que vàrem veure que aquesta no podia dir-se vençuda fins al dia que Hitler i Mussolini haguessin obtingut la victòria total. Però també que aquests no podien dir-se vencedors fins que haguessin vençut a tot el món.

— El vostre sector polític ha estat sempre en bones relacions amb catalans bascos, no és veritat?

— Sí. Ideològicament, tenim moltes afinitats amb la vostra Unió Democràtica de Catalunya, en la qual fins molt bons amics. Amb els bascos també hem mantingut sempre un estret contacte. I puc dir-vos que durant l'exili i la clandestinitat aquests darrers han estat sempre en íntimes relacions amb nosaltres. Des del desembre del 1940 — això avui ja pot dir-se — existeix un acord entre el general de Gaulle i el President Aguirre per a facilitar els resistents francesos el pas de la frontera del Bidassoa, camí d'Alger. I per a traçada, els bascos eren admesos a totes les colònies franceses sota el control de la Gran Combatent.

— Realment, no es pot pas dir que mai hagiu estat neutral davant el nostre problema.

— Ni jo, ni el gaullisme, podem ben afirmar-ho. Us haig de recordar que així que vàrem poder organitzar Ràdio Brazzaville vàrem anunciar una emissió en llengua espanyola a càrrec d'espanyols republicans, per tal d'influir sobre Espanya i les colònies espanyoles a l'Àfrica. I ja sabeu que Ràdio Brazzaville fou el fogar de difusió de gaullisme.

— I el present? Vos sou membre de la Comissió d'Afers Estrangers de l'Assemblea Consultiva. Com veu la Comissió el fet espanyol?

— Puc dir-vos que jo m'hi he associat a la protesta elevada per la Comissió contra la possible acceptació del Sr. Mateu com a ambaixador a París i contra el tancament de la Cambra de Comerç espanyola a París. Tinc però molta confiança en el nostre ministre d'Afers Exteriors, M. Georges Bidault. Cal que us recordi les seves corajoses campanyes com a editorialista de « L'Aube » durant tota la vostra guerra i la seva actitud resolta de democrata cristià, que veia quina era la política que calia seguir per salvar la veritable doctrina de Crist? Podem estar segurs que no ha canviat gens d'aleshores ençà.

— Així, no creieu que el « statu quo » actual es modifiqui?

— Estic segur que no s'establiran mai relacions diplomàtiques normals entre la França gaullista i l'Espanya de Franco. Millor dit, amb Franco, que oprimeix Espanya, sense tenir cap dret a parlar en nom d'ella.

— No podria esperar-se de França una altra actitud més « positiva » d'ajut a la posició republicana a Espanya?

— Personalment jo estic convençut que si els espanyols antifeixistes es posaven d'acord, el govern que elegirien seria per a la nova França sortida de la resistència la sola encarnació vàlida d'Espanya.

— Com veieu que podria arribar-se a la constitució d'aquest govern republicà?

— Em permeto de recordar-vos que el general de Gaulle ha tingut sempre com a posició que calia tornar a l'estat legal de fet que existia i fou destruït pel cop de força de l'ocupació enemiga. Han estat per tant restablertes les Lleis republicanes, perquè eren les darreres que havien estat votades pels legítims representants del país. Sense que això sigui donar-vos cap consell, crec que aquest precedent marxa de crear jurisprudència.

— Voleu explicar als nostres lectors quina és la vostra posició política?

— Ja us he dit que amb els meus amics democràtics d'inspiració cristiana hem estat al costat de l'Espanya republicana, perquè creïem que aquesta era la posició més justa, i això ens va valdre moltes injúries de part dels sectors de dreta. Però una de les raons per les quals hem estat i som violentament antifranquistes era per no voler d'ixar confondre la religió catòlica amb el fraocisme, perquè teníem les conseqüències funestes d'aquesta col·lusió. Si a França la insurrecció que ha dut a l'alliberació del país no ha comportat cap esclat d'antifranquista-

lisme, no és això degut al fet que els catòlics d'aquest país, en llur gran majoria, havien seguit el camí marcat per grans escriptors catòlics com Bernanos, Mauriac i Maritain?

— Vos sou un dels fundadors del Moviment Republicà Popular. Voleu parlar-nos del que representa?

— Si en el pla espiritual homes com els que us he anomenat han estat sempre al costat de l'antifeixisme, en el pla polític els partits « Jeune République » i Partit Democrata Popular, i ara el M. R. P. que els reuneix, han estat sempre del mateix costat de la barricada, i han pagat molt durament llur aportació als sacrificis comuns. És així que un Georges Bidault, un dels grans caps del catolicisme d'abans de la guerra, és avui ministre dels Afers Exteriors, perquè pels seus mèrits i per la seva participació activa a l'organització de la Resistència fou elegit unànimement per tots els partits i grups per a ocupar la presidència del Consell Nacional de Resistència. Això us donarà idea de quin és el nostre esperit.

— Com veieu la possibilitat que Espanya intervingui en l'organització de la pau del món?

— França lamenta molt que per culpa de Franco Espanya hagi de veure's eliminada de les grans Conferències en les quals ha d'organitzar-se el món després de la guerra. Però vull expressar-vos la meua esperança, que és el desig i l'interès de França, que el poble espanyol s'hagi alliberat abans de la Pau, i que quan caigui organitzar el món futur ja estarà a punt d'intervenir-hi amb tota la seva autoritat i amb una representació autèntica de la seva voluntat.

— Quina creieu que hauria d'ésser la sortida de l'actual situació d'Espanya?

— El vostre país ha estat solmès a un llarg suplici, però està, com França, en situació de refer-se ràpidament si, després d'aquests anys de sofriments, pot entendre, amb la garantia de la pau i de la unitat interior, la seva reconstrucció. Per a aquell dia, que confio molt pròxim per a vosaltres, jo voldria que penséssiu que prou sang hi ha ja vessada i prou misèries escampades a la vostra terra, i que per a tornar a bastir una societat justa us cal l'esforç de tots plegats i no pas un nou esclat d'odis i de violències.

El capità Maurice Schumann s'ha solmès amb gentilesa a les nostres preguntes. Però la sessió de l'Assemblea ha de reprendre i no volem abusar del nostre interlocutor. Li fem una darrera pregunta.

— Puc dir als lectors de « CANIGÓ » que sou un bon amic de Catalunya?

— Ja ho crec! Digueu-los que conec perfectament els seus problemes i que tinc per la seva llengua i la seva cultura una gran simpatia. I que he rebut amb gran satisfacció la nova que vàreu donar-me fa uns quants setmanes de la constitució de la vostra Solidaritat Catalana!

En anar-nos-en del Palau del Senat tenim la sensació que nos tem pas perdut el temps i que els nostres lectors no podran dir que no hàgim reeixit a presentar-los un caire, ignorat per la majoria d'ells, de la personalitat tant simpàtica i popular del Capità Maurice Schumann, portanveu del general de Gaulle i periodista i home polític prestigiós de la nova França Alliberada.

PERE BERNAT.

LE PROBLEME CATALAN

per DOMENEC DE BELLMUNT

Nos lecteurs français connaissent tous, en lignes générales, les traits essentiels du problème catalan tel qu'il se pose aujourd'hui. Une nationalité ibérique — la Catalogne — par sa langue, son droit, ses coutumes, ses traditions, son caractère et sa volonté nationale exprimée avec insistance de sauvegarder sa liberté, aspire à se gouverner elle-même dans le cadre d'un Etat républicain fédéral qui unisse dans une œuvre commune tous les peuples ibériques.

La Catalogne cependant se heurta pendant longtemps à une Espagne unitariste, monarchique, régie par un roi anti-catalan et un Etat centralisateur. Après une longue époque de persécutions et de luttes, la Catalogne se rallia aux républicains espagnols pour appuyer leurs efforts en faveur de l'établissement de la République. Les républicains espagnols promirent aux patriotes catalans (Paote de Saint-Sébastien) leur aide pour l'obtention de la liberté catalane après l'avènement de la République.

Et ils tinrent parole. Les « Cortès » républicaines votèrent en 1932 le fameux Statut d'autonomie de la Catalogne par lequel ce pays perdait son caractère de simple province administrative de l'Espagne pour apparaître comme une nation autonome dans le cadre de l'Etat républicain espagnol : officialité de la langue catalane au même rang que l'espagnole, création du Parlement catalan, délégation à la Généralité catalane des services généraux d'ordre public, économie, santé, agriculture, bienfaisance, administration locale, législation civile, travaux publics, etc...

La Catalogne autonome (1931-1939) devint vite un pilier solide de la République. On le vit déjà le jour même du 14 avril 1931 lorsque Companys proclamait la République espagnole du balcon de l'Hôtel de Ville de Barcelone. On le vit quelques jours après lorsque Macià, le vieux soldat séparatiste de Prats de Mollo, sacrifiait la République catalane qu'il venait de proclamer pour sauver le nouveau

régime démocratique espagnol. On s'en rendit compte encore le 19 juillet 1936 lors du soulèvement nazi-falangiste de Franco, devant lequel la Catalogne autonome réagit avec un élan, un héroïsme et une loyauté républicaine qui mérita d'émoivantes félicitations de la part du président Azaña.

Pour analyser aujourd'hui le problème catalan on doit revenir à la Catalogne autonome de Juillet 1936. Il n'est plus un problème de séparatisme et il ne le sera plus tant que la Catalogne jouira du respect de sa personnalité et de ses libertés nationales de la part de l'Etat républicain espagnol. Cependant les Catalans sont tous d'accord pour n'accepter le Statut de leur autonomie que comme un « point de départ », comme moyen légal de revenir au rétablissement de la vie constitutionnelle et démocratique chez eux. La persécution nazi-falangiste, les brutalités franquistes contre l'âme catalane, ont produit chez les Catalans un mouvement instinctif de défense qui les porte à vouloir reconsidérer leur problème national pour tâcher d'arriver à une solution juste, efficace et définitive.

Et, comme nous le verrons dans un prochain article, il n'y a pour la grandeur de la Catalogne et pour la prospérité espagnole qu'une vraie solution possible : l'entente fédérale des nationalités ibériques dans le cadre d'un grand Etat fédéral républicain.

D. P. (trad.)

Le Comité Provisoire de la Société Française des Amis de la Catalogne est ainsi composé :

Jean CASSOU, Commissaire de la République, écrivain.

Monsieur BADIOU, maire de Toulouse.

Roger MARIS, journaliste.

Suzanne BRAU, professeur.

Joseph CASTELLVI, imprimeur.

LA CATALOGNE ET LA FRANCE

Suite de la première page

L'art catalan à l'index comme un péché mortel. Les grands centres spirituels de la Catalogne, pris d'assaut par les nazis phalangistes, détruits ou convertis en « Casinos » de Phalange. Les prisons regorgent de Catalans dont le crime n'est autre que d'aimer la Catalogne. Les camps d'exécution de Barcelone ont été arrosés par un fleuve du sang des patriotes catalans fusillés.

La Société Française des Amis de la Catalogne, constituée officiellement et régulièrement à Toulouse, se propose d'aider les Catalans, de les encourager dans leur lutte pour la liberté et de protéger toutes les manifestations spirituelles — notamment littéraires et artistiques — des Catalans en France. Pour contribuer à cette œuvre est né « Canigo ».

Tribune française et catalane, notre journal, qui porte le nom de cette grande montagne pyrénéenne catalane et française à la fois, sera l'écho de cette cordialité languedocienne, de cette fraternité méridionale et méditerranéenne chantée par Mistral et par Verdaguer et qui sera toujours dans le cœur et dans l'âme des Catalans et des Français.

EL CAMI DE CATALUNYA

La Història

II

(Continuació)

(Vegeu número 26 de Foc Nou)

El nostre poble no té memòria, però aquesta vegada cal que en tingui. La història de Catalunya no ha d'ésser un llibre tancat, sinó que s'ha de trobar en cada casa i s'ha de llegir sovint.

Hem de començar pel primer. Quan tornem a Catalunya, el nostre Govern s'ha de fer un deure d'assenyalar l'ensenyament de la nostra història a tots els nostres fills. A les escoles d'infants, igual com als centres d'Alts Estudis, s'ha de posar tota la cura en aquesta disciplina. Deixem a les imaginacions joves córrer adalades per les pàgines esgroguides dels temps pretèrits. Elles hi podran els fets més rellevants i, no ho dubtem pas, en tots llurs actes, hi hauran marques inconfusibles de l'ànima nacional. En sabran treure, a ben segur, conseqüències que potser nosaltres estem ben lluny de somniar. Si els homes que han portat sempre Catalunya, haguessin conegut bé la seva història, potser haurien reaccionat no pas amb el sentiment sinó amb la raó.

El coneixement de la nostra història portarà com una derivació lògica la crítica de la mateixa. Ens manca com el pa que mengem l'assaig històric, no pas superficial i gratuït sinó seriós i autoritzat. Els Arxius de casa nostra són encara gairebé verges. En tots els pobles avançats veiem una literatura abundant dedicada a les figures de llur història. Cada personatge, fins i tot els que ocupen un segon o un tercer lloc, han trobat més d'un home que els ha d'edcat uns anys de la seva vida. Nosaltres, amb més imaginació i habitant una terra rica i plena, i sota d'un cel lluminós i blau, hem preferit crear la poesia i la novel·la.

La monografia i l'assaig històric han de trobar ara seguidors fidels a Catalunya. En depèn la seva vida. I aquesta tasca primordial, ha de comptar amb la voluntat de tots els catalans, sobretot dels joves, i també amb l'apoi oficial.

Sabem que el nostre historiador Antoni Rovira i Virgili està acabant un llibre sobre Catalunya per a presentar-la al món. És un treball necessari, que voldriem veure publicat. És una obra que ha de trobar l'acolliment de tots els catalans. El nostre poble ha de parlar al món, donar-se a conèixer i així car el cap dignament, amb una dignitat nacional.

Si els catalans coneixen la història de llur poble, perdran aquesta manca de memòria que els caracteritza i sabran conduir la nau de Catalunya per horitzons plens de llum i de grandesa. Sabran ésser dignes de les gestes passades i llurs fidels continuadors.

Baptista XURIQUERA.

Nota. — Esperem que els nostres lectors hauran salvat l'error aparegut en el número últim de « FOC NOU ». Del compromís de Casp a les jornades heroïques de la guerra de Successió, no hi van pas setanta anys sinó tres segles. Vegeu això : Martí l'Humà, 1357-1410 ; Compromís de Casp, 1412 ; Jaume d'Urgell, mort en 1433.

Carles II, 1661-1700 ; Felip V, 1683-1746 ; Desembarc dels anglesos a Gibraltar, 4 d'Agost 1704 ; Caiguda de Barcelona, 11 Setembre 1714. — B. X.

1845=1945 Centenari de Verdaguer

17 d'abril o 17 de maig ?

La figura de Verdaguer — poeta genial i salvador d'una llengua — proposa als estudiosos una sèrie de qüestions a resoldre. El Centenari que enguany volem commemorar dona actualitat a la discussió sollevada al voltant de la data de la seva naixença.

La majoria dels diccionaris biogràfics i dels manuals d'història literària peninsulars assenyalen el dia 17 d'abril de 1845. Però és freqüent trobar en publicacions franceses la data transportada al 17 de maig del mateix any. Així ho fan la nota necrològica de J. Delpont apareguda en l'anuari de 1903 de la Société Agricole Scientifique et Littéraire des Pyrénées-Orientales i els articles de Jean Amade i Joseph Salvat publicats en els números 166-167 de la revista *Le Gai Saber* de 1938.

Cap indicació especial fonamenta aquesta opinió donada com a segura. Valeri Serra i Boldu, en unes notes biogràfiques de Verdaguer que hem pogut consultar a última hora, dona raons de pes per adherir-nos a aquesta solució menys divulgada. El llibre transcriu, copiant-la d'una reproducció fotogràfica, la fe de baptisme del nostre poeta, que diu literalment així:

« Verdaguer y Sentalo 415. — En lo poble de Santa Maria de Folgarolas Bisbat y Partit de Vich Provincia de Barna, avuy que contam di-set de Maig del any mil vuitcents quaranta cinch el Rm. D. Isidro Villar Pvre, y Vicari ha batejat solemnement a un noy que nasqué en lo mateix dia a un cuart de sis del mati fill illegitim de Josep Verdaguer picapedrer natural de Tavernolas y de Josepa Sentalo nat. de Folgarolas Conj. vivents habitants en esta poblacio : son sos avis paternos : Miquel Verdaguer Pagés y Maria Ordeix de dita parroquia de Tavernolas y los maternos Bartomeu Sensats y Maria Planas de Folgs. : se ly posa pr. nom Jacinto Segimon Ramon foren sos padrins: Jacinto Güell Padri fiduer fill de Sagimon y de Paula y Antonia Camps muller de Josep Sentalo de S. Esteva de Granollers bisbat de Vich als qui adverti el parentiu espiritual y obligacions que per ell contrauen : y perquè consti ho autortzo y firmo en dits dia mes y any El Cura parroco, Dn. Josep Ma Colomer Pvre. — Rubricat. »

Una afirmació així documentada sembla incontrovertible. Conservem però un autògraf de Verdaguer que aparentment dona la raó als partidaris del 17 d'abril.

Amb motiu d'una biografia del poeta que li havia estat encarregada pel periòdic *La Comarca de Lleida*, Valeri Serra i Boldu adreça a Verdaguer un qüestionari encapçalat amb la pregunta : « Dia y

any que va naixer. » Verdaguer escriu a continuació : « 17 d'abril dia de Sant Pasqual, lo Sant del Santissim Sacrament... » Però aquesta resposta de Verdaguer conté una contradicció que li lleva força. El Santoral romà ens diu que la festa de Sant Pasqual Bailon (és a aquest sant devot del Sant Sacrament que Mossèn Cinto es refereix) s'escau el 17 de maig. Verdaguer erra evidentment o el mes o l'advocació del dia. Tractant-se d'un sacerdot que deuria conèixer bé el seu santoral, és més versemblant inclinar-se per la pri-

mera possibilitat. La concordància de l'advocació amb la data donada per la fe de baptisme sembla establir amb precisió que Verdaguer nasqué el 17 de maig de 1845.

Afegirem, amb tot, que aquest problema d'història literària és d'una importància relativa respecte a la commemoració que ens proposem festejar. Més que la data precisa, importa la dignitat i el fervor que donem als actes, que en l'any segur del centenari, podrien esclonar-se entre les dues dates contradictòries.

A. SERRA BALDO.

Una carta del Sr. Frederic Mistral nebot del gran poeta provençal

El Sr. Frederic Mistral, Capoulié del Felibrige i nebot del gran cantor de « Mireia », ha tingut la gentilesa d'adreçar-nos aquests mots que reproduïm a continuació en el seu text original primer i en català després :

Avignon, 4 de Març 1945.

Pode veure que d'un bon ih!, come Capoulié dou Felibrige e come nebot de Mistral, lou proujet de Moussu Josep Torrents d'acampa d'escriben catalan sus la tomba dou Mestre, a l'ocasion dou centenari de Verdaguer. Sarié, un cop de mai, afourti noste liame esperitan, fa de tant de souveni d'istori e de civilisacion common, e ramenta l'amistat que liguè Mistral e li felibre i fraire de Catalougno :

Provenço e Catalougno, ami soum dos sorre...

F. MISTRAL.

Avinyó, 4 de Març de 1945.

No puc veure més que amb bons ulls, com a Capoulié del Felibrige i com a nebot de Mistral, el projecte del Sr. Josep Torrents de reunir els escriptors catalans al voltant de la tomba del Mestre, a l'ocasió del centenari de Verdaguer. Seria una vegada més, enfortir els nostres lligams espirituals, fets de tants records d'història i civilització comunes, i recordar l'amistat que lliga Mistral i els felibres amb els germans de Catalunya.

Provença i Catalunya, amics, soum dos gèrmans...

F. MISTRAL

Al marge del Centenari de Verdaguer

Una visita a la tomba de Mistral

Fa unes quantes setmanes l'amie Torrents llenguava des de les planes de FOC NOU la idea d'una visita dels catalans a la tomba de Mistral, a Maillane, per associar el record dels dos grans poètes del segle dinou, Mistral i Verdaguer. Dos poètes, dos amics, dues significacions. La placidesa de Mistral i la vida turmentada de Verdaguer; la placidesa provençal i la vida turmentada de Catalunya.

Els anys han passat, els homes han desaparegut, però llur obra resta plena de la intenció volguda, plena també d'alligonaments i d'ensenyances.

Verdaguer dins de la nostra Renaixença ens repeteix que tot renaixement polític i nacional té a la base una força poètica. I ens ho repeteix avui, en un moment en què massa gent nostra se'ns torna realista — materialista, diria's — i oblidat tota la importància de la poesia dins de la vida dels homes i dels pobles. I quan diem poesia, no volem pas precisament parlar de versos, sinó d'una visió més alta

i més profunda de la vida, més generosa.

Bò serà que els catalans vagin a la tomba de Mistral i diguin al geni de Provença en nom d'aquell Verdaguer que ell estimà, que la Catalunya d'aleshores és la Catalunya d'avui i de demà, la Catalunya eterna. Que diguin a Mistral com el sojorn de tants catalans a Provença — nous exiliats de la mateixa i constant tragèdia humana — ens haurà fet comprendre més i millor aquesta terra i els seus homes.

Mistral deia en un poema que diem ben al cor : « Germans de Catalunya, escolteu. » I els germans de Catalunya escoltem les estrofes que ens parlen de la terra, de l'amor, de la llar, de la vida plàcida enyorada. Aquestes estrofes que ens parlen de tot el que estimem i escoltant aquesta veu amiga, sentim una alegria i un reconfort més intens que mai, ara que sabem tota la valor de l'amistat d'aquesta terra de Provença que sempre, en les hores de dol i d'ombra, ha sabut donar-nos el nom cordial de germans.

Mistral i Verdaguer, Catalunya i Provença : la mateixa llum, la mateixa mar, la mateixa veu, quasi. Pertot, pertot, la trasbalsadora germanor. Un dia, tornarem a casa nostra i començarem la tasca ingent de recomençar tot el que l'esquerit malèvol ha malmès i destruït a Catalunya. I sovint, en les hores de treball i en les de repòs, girarem els ulls cap al Nord i adreçant-los totjust una mica, evocarem aquesta dolça terra de Provença i sentirem la remor del Ròdine i el perfum de l'espigol, i endevinarem la gràcia d'Arles, la bellesa d'Avinyó, el bullit de Marsella, la calma de Tarascó i de Belcaire. I damunt d'aquestes imatges evocadores, una veu profunda i clara, la veu de Mistral, dient-nos : « Germans de Catalunya, escolteu ! »

Lluís CASALS I GARCIA,
Avinyó, Marc del 1945.

Joseph Torrents obtient la grande médaille d'honneur aux Jeux Floraux de Perpignan

Notre ami et camarade Joseph Torrents vient d'obtenir la Grande Médaille d'Honneur aux Jeux Floraux de l'Académie du Genêt d'Or, de Perpignan, pour sa poésie en langue catalane : « Entrada de Primavera ».

Nos sincères félicitations à notre cher camarade Torrents.

Dimanche 21 Avril PLACE DU CAPITOLE Grande fête folklorique et de la danse catalane

Ce dimanche 21 Avril, place du Capitole, aura lieu, à 17 heures, une grande fête folklorique et de la danse catalane. Cette fête est organisée par le « Casa Català » (Centre Catalan) de Toulouse, avec la collaboration de la Jeunesse Républicaine Catalane et de tous les Catalans résidents à la ville de Toulouse.

Dans le cadre magnifique de la place du Capitole, sous le soleil du Midi, on y dansera les ballets populaires folkloriques de la Catalogne et de la Sardane, danse nationale du peuple catalan.

FRANÇAIS, FRANÇAISES, CATALANS, TOUS, RENDEZ-VOUS DIMANCHE 21 AVRIL, A 17 HEURES, PLACE DU CAPITOLE.

Agrupament de metges catalans pro renovació de la medicina

Aquest Agrupament celebrará la seva segona reunió general a Tolosa, el pròxim dissabte dia 21 i el diumenge dia 22 del mes que son, a la sala de cursos del Centro d'Estudis « Toulouse - Barcelona » (boulevard d'Arcole, 1, baixos). Estan previstes quatre sessions, que començaran a les deu del matí i a les tres de la tarda d'ambdós dies. Han anunciat la seva assistència a la reunió nombrosos metges catalans exiliats : la Secretaria quedarà instal·lada al mateix local el divendres dia 20 a les quatre de la tarda, on una permanència curara de l'allotjament dels companys vinguts de fora de Tolosa, que no tinguin ja encarregada cambra d'hotel.

EVOCATION DU CANIGOU

La voix de la cloche Martine

par Joseph TORRENTS

Il fait quinze ans, presque jour par jour (c'était en avril 1930), un groupe de Catalans de Barcelone gravissions les pentes du Canigou, en une sorte de pèlerinage sentimental et patriotique. Nous étions porteurs de la cloche Martine, que nous sommes allés chercher à l'église de Notre-Dame del Turà, à la ville d'Olot, pour la rendre à son lieu d'origine : au monastère de Saint-Martin du Canigou.

Là-haut nous y avons trouvé un évêque vieillard et catalanissime qui, à plusieurs reprises, avait exprimé son désir d'entendre à nouveau la voix de la cloche Martine se répandre dans les vallées du Canigou. L'évêque c'était Monseigneur Carsalade du Pont, grand ami de la Catalogne, Catalan lui aussi, et au cent pour cent, l'homme qui s'affronta avec Primo de Rivera, pour proclamer le droit qu'avaient les prêtres catalans de prêcher en langue catalane, l'homme qui aimait avec passion notre idiome national, cet idiome qui est, ce sont des mots à lui-même : « la plus belle, la plus riche, la plus énergique de toutes les langues ». (1)

A M. Carsalade du Pont nous ne l'avons jamais oublié. Nous nous rappelons toujours avec émotion l'étreinte de cette main sèche, rien que des os, et le feu intérieur qui brûlait dans ses yeux d'octogénaire, surtout quand on parlait de la Catalogne, et de tout ce qui concernait notre âme nationale. Au Canigou aussi, nous ne l'oublierons jamais. Sa pointe conique, ses vallées véritablement idyllique, où repose le monastère de Saint-Martin, seront toujours des choses vivantes dans nos souvenirs.

Enfants encore, nous avons appris à aimer la montagne catalane-française, à travers la lyrique verdaguerienne. Les moines, les fées, Griselde, Gentil, Tallaferró... toute l'imagerie de Verdaguer défilait devant nos yeux émerveillés, et donnait au Canigou la catégorie d'autel de la Catalogne. Des années après, M. Carsalade du Pont nous la faisait aimer d'une forme tangible, et les neiges éternelles de ses aiguilles nous ont rafraîchi le front, le vent pyrénéen a tourbillonné dans nos cheveux et la voix de la Martine vibrait en nous comme si elle nous parlait du passé, du présent et de l'avenir de la Catalogne.

Ce n'est pas d'aujourd'hui pourtant que nous aimons la montagne

du Canigou. Mais qui nous curait dit qu'aujourd'hui nous gravissions ses pentes dans un nouveau pèlerinage patriotique pour proclamer en terre de France notre personnalité de Catalans nationaux et pour délivrer notre Patrie où sévit l'esclavage ?

Au Canigou on y monte par un petit chemin de montagne, difficile et pénible. Toutes les montagnes prestigieuses ont un chemin pareil. Pour monter aux grandes hauteurs il faut de l'effort et du sacrifice, parfois il faut y laisser aussi une goutte de sang de nos veines.

Ce n'est pas sans une grande émotion que nous gravissions à nouveau, aujourd'hui, la montagne du Canigou, dernière étape de nos six années d'exil. Et nous évoquons encore M. Carsalade du Pont ; et la voix de la Martine nous arrive claire, précise, enveloppée de fraîcheur de montagne et de neiges éternelles.

Et comme nous savons qu'à la fin de ce chemin il y a la Catalogne, nous avons des aïeux dans nos pieds et notre cœur nous bat comme un oiseau. Nous ne pouvons accuser aucune fatigue, mais le frisson irrésistible de gravir la montagne, la chevelure au vent, et notre cœur, comme une flamme vivante, stimulé par toutes les grâces de ce magnifique printemps.

J. T. (trad.)

UNA POESIA de Jean CASSOU

Tenim l'honor de publicar avui un dels millors sonets de l'il·lustre poeta Jean Cassou, escollit entre els « Sonets de captiveri » i traduït al català pel nostre company Domènec de Bellmunt :

Beu aquesta tassa de tenebres i dorm.
Ja prendrem ta misèria i ta corona
i la portarem als jardins de la mort.
Aleshores t'ú, somàmbula tremolosa,
lliscant per la porta per on ningú no
[passa]
aniràs a collir el mirt de branques d'or.
El seu esclat i el de la roja anemona
en la nit rejuvenida et guiaran ben prop
de la vida veritable i de la pura realitat.
[ració].
Allà els somnis son purs, terribles i potents.
En el blau matiner d'un èter del demà
vindran tots a trobar-te, ànima guardada,
i reconeixeràs, tot donant-se la mà,
les teves tres germanes : Amor, Poesia,
[llibertat].

Jean CASSOU.

D. de B. trad.
En el número vinent de « CANIGO », publicarem un altre dels millors sonets de Cassou : « Els Obrers ».

(1) D'une lettre de M. Carsalade du Pont à l'abbé Aleover.

La diada del 14 d'abril a Tolosa del Llanguedoc

Amb motiu de l'aniversari de la proclamació de la República Catalana i Espanyola, els catalans de Tolosa han celebrat diversos actes públics que han assolit un èxit esclatant.

A la Sala Senechal, l'Esquerra Republicana de Catalunya celebrà un miting d'afirmació catalana i republicana el dia 14 a la tarda en el qual prengueren part tres oradors vinguts de Montpeller: Heribert Barrera, per les Joventuts (J.E.R.E.C.); Joan Sauret, diputat al Parlament Català i membre del Directori del Partit, i el Dr. Humbert Torres, diputat a Cortes.

La sala es veié plena a vessar. El Sr. Heribert Barrera exaltà el paper de les joves generacions catalanes, afirmant que han de donar als vells partits un impuls nou d'entusiasme i d'idealisme.

El Sr. Sauret féu una evocació romàntica i eloqüent del 14 d'Abril, feta inoblidable de la llibertat espanyola i catalana. Afirmà que l'Esquerra és un partit indispensable a Catalunya i que és un partit popular i obrerista perquè els seus militants en el terreny polític són obrers sindicats en l'aspecte sindical.

El Dr. Humbert Torres féu un llarg i magnífic discurs polític fixant la posició de l'Esquerra en aquests moments. Digué que el 14 d'Abril tingué la importància simbòlica de representar el diàleg i l'encaixada cordial entre Espanya i Catalunya. Afegí que seria un gran mal malmetre el clima d'amistat entre Espanya i Catalunya, i que cal evitar la ineficàcia de les posicions irrealistes i exagerades que mai no han portat cap guany positiu a favor del nostre plet nacional.

Féu un elogi i una defensa vigorosa de Solidaritat Catalana i del Consell Assessor, assegurant que molt aviat les boires de Londres quedaran esvaïdes

per un sol esclatant d'unitat i de germanor patriòtica.

Tots els oradors foren ovacionats i particularment el Dr. Humbert Torres, al qual el públic saludà amb aplaudiments respectuosos plens d'afecte i admiració.

El Sr. Alvarez de Lara, president del Comitè Departamental de l'Esquerra a l'Alt Garona, clogué l'acte amb breus paraules de regradament adreçades als oradors i a les representacions catalanes i espanyoles que assistien a l'acte.

A L'AJUNTAMENT

A les cinc de la tarda un Vi d'honor fou ofert a la casa de la municipalitat de Tolosa, en celebració del centèsim aniversari de la proclamació de la República. Hi assistiren representacions de tots els sectors polítics i sindicals: Parlaren en nom dels francesos l'Alcalde Sr. Baffou i el Sr. Cassou, i en nom dels republicans espanyols el Sr. Balcells.

AL MONUMENT ALS MORTS

Després de la recepció a l'Ajuntament, una imponent manifestació es dirigí al Monument als Morts per fer ofrena d'una gerba de flors.

AL CASAL CATALÀ

El Dr. Bellido va donar una conferència que es va celebrar a la Sala del Conservatori. Davant d'un públic nombros i selecte, el conferenciant va parlar durant una hora de totes aquelles coses que són més afectes al nostre esperit nacional i feu una magnífica evocació de la terra catalana i dels sentiments que són vius en nosaltres a l'exili, i que esperem fer reviure encara més, en un dia no llunyà, a casa nostra.

El Dr. Bellido fou molt aplaudit i felicitat.

Una festa al Casal Català de Montauban

El dia 8 d'Abril tingué lloc a Montauban un gran festival, consistent en diversos actes organitzats sota els auspicis del Centre Català d'aquella ciutat del Tarn i Garona.

Al migdia tingué lloc un banquet de germanor catalana al qual concorregueren cent cinquanta començals. L'apat fou esplèndid i a l'hora dels brindis pronunciaren gloses abundants els senyors Duran i Guardiola, Vitaller, Marçel, Domènec de Bellmunt i Alvarez.

A les 4 de la tarda se celebrà un festival artístic a la gran Sala de la Casa del Poble. El quadre artístic de les Joventuts d'Esquerra de Tolosa representà « Evocació de Barcelona », tres estampes barcelonines (romàntica, èpica i popular) originals de Domènec de Bellmunt. La representació acuradíssima fou acollida amb gran entusiasme pel públic que ovacionà artistes i autor. Després el quadre artístic interpretà una selecció de ballets catalans que suscitaren aplaudiments xaradorosos. El tenor Moreta, la senyora Cecília Bertran, la mestra pianista senyora Galceran, les senyores Bertran, Pilar Petit, Galceran, Angelina Ventura foren uns artistes magnífics així com els senyors Trepatres (pare i fill), Ximenes, Tarrats, Altamira, Bertran.

Finalment fou presentat al públic català de Montauban el pianista més jove del món, l'artista de cinc anys Albert Armengol, el qual delectà i admirà l'assistència, interpretant diverses composicions musicals de Diabelli, Mozart, Beethoven i Chopin.

Finalment es ballà la sardana nacional pel quadre artístic de Tolosa en mig de l'entusiasme i l'emoció del públic.

En acabar, el senyor Marçat, presi-

dent del Casal, regradà els artistes, el públic i el pintor català senyor Figuerola, que amb tant de gust i d'encert havia decorat l'escenari.

LA CONFERENCIA D'ALVAREZ DE LARA

Sobre el tema « Perspectives actuals del federalisme », el senyor Alvarez de Lara, president del Comitè Departamental d'E. R. C. de Tolosa, donà una interessant conferència als catalans de Montauban.

El conferenciant fou presentat pel senyor Marçat, president del Comitè d'E. R. C. al Tarn i Garona i del Casal Català de Montauban.

El senyor Alvarez de Lara començà dient que el tema que li havia estat confiat era brillant i templador, però particularment delicat en aquests moments. Digué que com a originari del Centre Federal de Sabadell, catedral del federalisme a Catalunya, havia estat sempre un entusiasta defensor de la idea federal. Evocà les figures de Pi Margall, il·lustre defensor del federalisme a Espanya, i les de Layret i Companys.

Defensa la personalitat de Pi Margall i l'originalitat d'aquell com a fundador del federalisme espanyol. Contra els que acusen Pi Margall d'haver copiat Proudhon, l'orador afirma que les teories i principis del gran republicà ibèric eren personals i inèdites.

El senyor Alvarez de Lara acabà dient que l'única gran solució del problema polític espanyol era l'aplicació del federalisme ibèric establint un règim de llibertat i de convivència lliurement consentida entre els diversos pobles peninsulars.

L'orador fou lliurement aplaudit

Edicions FOC NOU

HA SORTIT EL LLIBRE « LLUIS COMPANYS, LA SEVA OBRA, LA SEVA VIDA, LA SEVA OBRA, LA SEVA MORT GLORIOSA », PER DOMÈNEC BELLMUNT

Magnífic volum de 160 pàgines amb tres il·lustracions en paper satinat. La primera edició a preu popular (60 frs, 50 frs per els subscriptors) ha quedat totalment exhaurida.

Edicions FOC NOU ha pogut aconseguir el paper necessari per a una edició en paper especial « Douffant » que ven als lectors al preu de 80 frs.

Domaneu-lo abans no s'acabi a 95, rue Roquelaine, Toulouse, administració de FOC NOU, enviant el seu import al compte de xecs C. C. P. n. 377-32, Toulouse.

JACINT VERDAGUER

Per commemorar el centenari de la naixença de Jacint Verdaguer, poeta nacional de Catalunya i salvador de la llengua catalana, FOC NOU ha editat un llibret que contindrà una biografia del poeta; una selecció de les seves obres (prosa i vers) i dos retrats de Verdaguer.

El text ha estat escollit escrupolosament entre les millors produccions verdaguerianes, tenint en compte de posar-hi també aquelles obres tan conegudes i estimades de tots els catalans (*l'Emigrant, el Virolai, La mort de Vescolà, Oda a Barcelona, etc.*) composicions que, en el nostre exili, tenen tot el sabor patriòtic, tota la pureza poètica i tot el filial enyorament de la Pàtria, que exalta i subjuga la nostra fidelitat catalana.

El llibret formava un conjunt de 61 pàgines, de presentació acurada i text abundant i variat, llibret que indubtablement voldran posseir tots els catalans exiliats a França. La seva aparició serà per la diada de Sant Jordi, Patró Nacional de Catalunya. El llibret es vendrà al preu módic de 20 frs tenint en compte que la seva edició no persegueix finalitats comercials, sinó la divulgació de l'obra verdagueriana entre els catalans exiliats a França.

PUBLICATIONS DISPONIBLES

Llibre **LLUIS COMPANYS, la seva vida, la seva obra, la seva mort gloriosa**, per Domènec de Bellmunt, preu 80 frs.

Llibre **JACINT VERDAGUER**, biografia i recull de les seves obres (prosa i vers), preu 20 frs (de pròxima aparició).

ESTATUT DE CATALUNYA (Llei votada per les Cortes espanyoles) edició popular, preu 5 frs.

NADALENGA límina estilitzada il·lustrada per Angel Ferran col·lorada a ma per l'autor, preu 45 frs.

Les demandes poden adreçar-se a FOC NOU, 25, rue Roquelaine, telfon 329-83, compte de xecs postals C. C. P.

Roosevelt n'est pas mort

par Angel FERRAN

Du simple étonnement tout d'abord : Quoi ?? — un gros mot — et, tout de suite, un sentiment d'énorme, de monstrueuse injustice. Pourquoi lui et pas l'autre ?

Dans l'accablement qui nous a tous submergés, comme un tintement d'oreille, la réponse nous vient, bureaucratique, caporalisque, insistante : « Ne cherchez pas à comprendre ».

Mais non ! Il faut, au contraire, chercher toujours à comprendre, parce que, autrement, on est obligé, ou de se croiser les bras et se livrer passivement, ou de se lancer dans la réaction du blasphème et lutter contre l'événement. Mais contre les événements, surtout contre ceux qui sont à sens unique, définitifs, on ne lutte pas ; on en dégage la leçon, on en lit le message et puis on suit le chemin qu'inexorablement l'événement nous ouvre.

Je triche depuis le commencement et je n'en peut plus mais ; je ne voulais pas prononcer le mot car, comme aux primitifs, il me semblait que j'allais le tuer à nouveau. Je me faisais illusion, je faisais tellement comme si je parlais d'un autre ou en général, en abstrait. Mais non, c'est en concret que nous sommes privés, et à jamais, du président Roosevelt, l'ami n° 1 de l'Humanité !

Et pourquoi ? Surtout, pourquoi lui, précisément lui ? Est-ce par un hasard terrible, est-ce par un décret de la Providence ? « Dieu opère par le tremblement de terre. C'est pourquoi il travaille par la douleur », écrit Thomas de Quincey. Ce serait un « Acte de Dieu », pourrait nous dire la vieille législation anglaise. Mais tout, alors, ou rien, serait un acte de Dieu ! Dieu ou le Hasard. Ou bien un mystérieux Hasard intelligent, difficilement intelligible, souvent incompréhensible.

Est-ce qu'il fallait qu'il manquât à l'organisation de la paix, qu'il ne voie même pas la paix ? Faut-il que les ténébres menacent de s'abattre à nouveau sur le monde au seuil même de l'aube ?

Ne blasphémions pas, soyons courageux, essayons de comprendre, tâchons de comprendre, même l'incompréhensible, pour en dégaier le message qui nous est destiné. Les vœux de la Providence sont mystérieuses et détournées ; mais si nous ne nous efforçons pas de les suivre par nous-mêmes, qui va nous y guider ? Un Hitler quelconque ?

Le Président Roosevelt, comme Moïse, a vu la Terre de Promission, mais il n'y est pas entré, lui qui, pas un seul instant n'avait douté ! Est-ce pour lui épargner une déception ? Est-ce, peut-être, que sa présence ne serait déjà plus nécessaire ? Rien de moins vrai. Personne, sauf lui, n'y était indispensable, irremplaçable.

Dans le grand tournoi de la paix il devait être encore le champion de la Démocratie pure, le mainteneur de la Liberté. Il devait lutter contre tous et un à un désarçonner les arguments de toute tyrannie déguisée. Toutes les tentations devaient l'assaillir pour l'induire en erreur. La tâche se présentait accablante, il devait être partout, en

Amérique, en Europe, en Asie et il va venir un temps où il devrait y être à la fois. Les forces du Mal, retranchées dans les replis les plus profonds des âmes, ignorées souvent même de ceux-là qui les abritaient se préparaient à l'assaut final et les champions du Bien et de la Liberté, les régions ensolâillées des esprits ne voyaient d'autre preux que lui.

Voyez-vous, d'ici, la bataille ? La Démocratie, la Liberté, la Justice, la Paix, la bonne volonté, les intérêts, les instincts, l'esprit de domination, tous d'un même côté de la barricade, puisqu'il n'y en a qu'un, mais les trois derniers sournoisement guettant les occasions, les provoquant, en profitant et, sous le masque de la Démagogie, cette caricature, voulant supplanter la Démocratie et enchaîner la Liberté ! Seul, le Président pouvait être le juge. Mais, le pouvait-il ? L'instant approchait où il allait être contredit, discuté, même attaqué. L'ennemi étant vaincu, terrassé, d'après, le danger passé, certaines forces, certains intérêts le trouveraient quelque peu encombrant.

Et alors ?

Alors ces esprits, pas vaincus, eux, pas disparus, terrés simplement dans quelques trous quelque part dans la Conférence, jetteraient dans l'Assemblée quelque pomme de la discorde, une ou plusieurs, n'importe. Deux camps au moins se rangeraient et ce ne serait plus la Paix qu'on édifierait, mais le dividende de la Grande Affaire qu'on entreprendrait de se disputer. Et dans ces circonstances, le Président Roosevelt serait-il assez fort, en force de santé physique, en mépris du dégoût pour tenir jusqu'à la fin ? Qui peut l'affirmer ? Vous l'avez vu, sa santé n'a pas pu tenir jusqu'au commencement. Et quel malheur ne se serait-il pas abattu sur le monde s'il était d'après en pleine bataille ? Les intérêts mondiaux se seraient-ils tus devant la catastrophe, devant la douleur du peuple, du monde ? Non, jamais de la vie ; ils ne se taisent, et par force, que devant le danger imminent de mort — pour eux, bien entendu.

Tandis que maintenant, qui oserait parler ? D'un seul coup, combien douloureux pour tous, hélas ! sa vie, sa pensée, son œuvre sont devenues actuelles, sont esprit va présider toutes les conférences possibles, sa doctrine guidera les peuples ; c'est lui qui les mènera par le bon chemin, lui qui leur donnera du courage. Car si la parole de l'homme vivant est de sable, celle de l'homme mort est de roc.

Il se passera encore longtemps avant que sa pensée soit interprétée, c'est-à-dire déformée, trahie. Cela arrivera peut-être, peut-être non ; mais son œuvre, si dans le monde il y a toujours du courage et de la bonne volonté, sera si avancée qu'elle en sera sûrement indestructible pourvu qu'on l'entretienne. Car il y aura toujours ses textes et les gens pourront les lire tant qu'il y aura liberté dans le monde, tant qu'ils sauront lutter pour la conserver. Car Roosevelt ne mourra vraiment que lorsqu'elle sera à tout jamais perdue.

A. F. (trad.)

Els Aliats i la Península Ibèrica

I want somebody to be somebody and entendent-ho així els tres caps de les grans potències aliades decidiren a Crimèa convocar una Conferència a San Francisco pel 25 d'aquest mes.

Els neutres no hi participaran, això fa que cap vell simpatitzant del Reich no podrà influir en les decisions que han d'organitzar i garantir la llibertat i la pau del món. Els problemes de la península ibèrica sembla que hi seran plantejats per una republica amiga de Sudamèrica que voldria encarrillar-ho vers un solució republicana. Malauradament, un intent semblant fet ja a la Conferència de Mèxic pel ministre mexicà dels Afers estrangers Ezequiel Padilla obtingué un refús categòric de la part dels iniquis que feren retirar la proposta.

Els exiliats han de foragitar la idea preconcebuda que Franco ha de caure forçosament un cop la guerra acabada, i l'altra, que és avui potser més agorarada, que la República na d'esser reinstaurada al seu lloc, automàticament. Que no s'oblidi que Franco procura ferçar un regirament de l'ambient hostil que sent i tots els mitjans li són bons, car el ridícul no l'espanta. Els diaris la radio franquistes comencaren fa dies una forta campanya contra el Japó, fins al punt que els E.-U. preveien una possibilitat de declaració de guerra que faria esdevenir — almenys en teoria — l'Estat franquista, aliat dels E.-U. i de la G. Bretanya. El pretext fou les atrocitats comeses pels japonesos contra residents espanyols de les Filipines. (L'incident aixecà per la trama d'un telegrama de felicitació del Ministre d'Afers estrangers espanyol al President « filipijaponès » J. Laurel a l'any 1943 sembla completament oblidat pels E.-U.) La gran democràcia americana que a un moment donat semblava refredada en les seves relacions amb Franco tot retirant el seu ambaixador a Madrid Sr. Carlton Hayes, sembla reprendre ara un camí ben amical.

Si volem explicar-nos aquesta paradoxa americana de la qual sortim tant perjudicats cal no oblidar que els E.-U. no volen més problemes com els d'Itàlia, Bèlgica i Grècia. No en volen i difícilment deurán ajudar-nos mentres un pla de depuració mínima i unes garanties d'ordre públic solvents no els siguin presentades pels exiliats tots units. La península correspon a la influència anglo-saxona i no és pas amb nous conflictes que els E.-U. podran portar a cap llur expansió econòmica.

Això, no és però un quadre complet de les nostres dificultats. Es cert que a Anglaterra els atacs contra Franco s'han generalitzat força. Un dia es el « Daily Herald » que el posà en ridícul i net fet a Franco quan proposava coalicions occidentals antissoviètiques. Més tard el « Manchester Guardian » (14 de Març) demana més comprensió envers nosaltres i assegura que la confiança envers l'Anglaterra per part dels habitants de la Península, minva paulatinament, sense oblidar de dir que les classes populars al contrari de les elites, estaven al

Següent pag. 8.

Résumé de l'Histoire de la Catalogne

L'EPOQUE ANCIENNE

On comprend sous le nom de « Catalogne » l'ancienne principauté dont le royaume était limité par Pyrénées, la Méditerranée, le royaume d'Aragon et le fleuve Cénia qui la séparait du royaume de Valence.

Sous le nom de Pays catalans on doit comprendre la Catalogne stricte, le Roussillon, Valence et les Balmars, car dans tous ces pays on parle la langue catalane.

Les ethnographes découvrent quatre éléments principaux parmi les primitifs habitants de la Catalogne : le pyrénéen (en relation plus ou moins lointaine avec le peuple basque), le capsien, l'ibérique et le celte, le premier et le dernier européens, les deux autres d'origine africaine.

A ces éléments primitifs se sont ajoutés les nouveaux éléments apportés par les colonisations : les Grecs, les Carthaginois, les Romains. Les Grecs phocéens, établis à Marseille, ont fondé au VIe siècle sur la côte catalane, les villes d'Emporion et Rhode. Ces colonies, en rapport constant avec la Grèce métropolitaine, ont exercé, outre une remarquable influence commerciale et agricole, une influence artistique.

Le contact avec une culture supérieure avait préparé le pays catalan, pendant plus de trois siècles, pour la colonisation romaine, d'autant plus que les colonies grecques étaient alliées de Rome. Et l'arrivée d'un autre peuple colonisateur, ancien rival victorieux du peuple grec, le carthaginois, a déterminé l'entrée des Romains en Catalogne. C'est à Emporion que les légions des Scipions avaient débarqué (218 avant J.-C.) ; c'est sur le territoire catalan que s'est déroulée une partie des luttes entre Rome et Carthage pour la prédominance en Méditerranée ; et c'est Tarraco qui a été choisie, d'abord comme base d'opérations pour la conquête de l'Espagne, puis comme capitale d'une province étendue.

La domination romaine en Catalogne a duré près de sept siècles — presque un tiers de son histoire, qui en réalité commence avec l'arrivée des Scipions. Aussi a-t-elle été essentielle pour la formation du peuple catalan : idome, droit, religion, art, culture, caractère en ont été profondément influencés.

La domination visigothique, qui commence avec l'établissement d'Ataulphe, à Barcelone (414) non seulement n'a pas arrêté totalement le cours de la romanisation, mais en beaucoup de points l'a continuée. L'apport proprement visigothique s'est fait sentir surtout dans l'ordre juridique.

L'invasion musulmane est venue brider ce premier essai d'unité péninsulaire indépendante que représente la monarchie visigothique, et parmi les Etats chrétiens dont elle a permis l'écllosion il y a eu la Catalogne.

Puis celle-ci fut conquise par les Francs. Sous Charlemagne et Louis le Débonnaire, le pays a été délivré jusqu'à Barcelone (801), c'est-à-dire des Pyrénées au Liobregat : la vieille Catalogne. Dans cette partie

du territoire l'emprunte arabe n'a donc pu être que superficielle. Par contre, l'influence de l'organisation carolingienne s'y est fait sentir. Le pays catalan, divisé en comtés, a fait partie de la Marche de Gothie et de l'archevêché de Narbonne. Le régime féodal, avec toutes ses caractéristiques, s'y est développé, tout comme dans les autres pays de l'empire carolingien. Des magnats de la Marche sont intervenus dans les luttes de l'Empire ; des savants et des théologiens dans la renaissance carolingienne et dans les controverses religieuses de l'époque. L'é-

criture même a été française et on a daté les documents par les années des rois de France.

Mais en même temps l'esprit d'indépendance s'affirmait en face de la domination franque. Les révoltes se succédaient, Charles le Chauve, en séparant les comtés catalans de la Marche d'Espagne, est venu donner une organisation officielle à une grande partie du territoire catalan. On l'a déjà remarqué : les Marches de l'Empire Carolingien ont été l'origine de plusieurs nationalités, parmi lesquelles la Catalogne.

(A suivre).

Els Aliats i la Peninsula Ibèrica

(Continuació)

costat de les democràcies com ja fou així durant l'altra guerra. Un altre dia hom presentava una moció al Parlament demanant es protestés energicament contra les persecucions que tenen lloc a la Península. El Sr. Eden respongué amb evasives. Ningú ignora, però, que si bé és cert que la simpatia del poble anglès ens és adreçada en gran part, la vella i conservadora Anglaterra no oblidà l'existència de l'Infant Joan.

Aquest desaprovà a Franco i ho fa públicament per mitjà d'un manifest en el qual exposà la seva voluntat de governar i establir una constitució adoptada per un vot popular, que assegurés els drets individuals i la llibertat política. Parla també d'instituir una assemblea consultiva i accepta la reconeixença dels particularismes regionals. Hi afegí una amnistia política i et proposà d'adaptar el país a les corrents socials i modernes del nostre temps. Hom ens el presenta com un convençut del règim democràtic. Com un liberal que ha fet la seva escola a Anglaterra i Suïssa. Després d'haver pres el títol de comte de Barcelona, hom assegura que des de fa dos anys aprèn el català. Ell també sembla voler portar les garanties d'estabilitat i d'ordre que els anglo-saxons semblen cercar i això fa que el retorn de la monarquia ha d'esperar esguardat pels exiliats, no pas com una cosa impossible, sino com un perill real. Tots els observadors, que han visitat les nacions peninsulars s'acorden a manifestar que la població no vol més revolucions ni guerres civils, i això fa que, d'un sol cop, la solució mitja, que és la monàrquica, en surt beneficiada.

Els exiliats han reaccionat davant d'aquests perills, de diferents maneres. Catalans i Bascos creant dos moviments d'unitat nacional recolzats par llurs Presidents. Els espanyols per, contra, l'actuació dels quals serveix disortadament de carta de visita a tots els exiliats, donen al món l'espectacle vergonyós d'unes divisions tan profundes i plenes d'intolerància, que tots els països semblen temer el redonar possibilitats de govern a uns exiliats que no saben fer us encertats dels

companys d'exili de la virtut més essencial de la Democràcia : la tolerància de l'opinió d'altri.

Si bé per un costat la U.R.R.S. no ens escatèix la seva simpatia, la nostra guerra ens feu ja adonar de la distància que ens separa. Tots els dies les ràdios russes diuen amb més claretat que ningú, el que Franco era i el que representa encara bo i reclamant sense parar l'allunyament del règim franquista. Si hom pot treure'n la conclusió que la U.R.R.S. viu amb simpatia la constitució d'un govern Negrin, és que aquest ha aconseguit fer entorn seu la unanimitat tan desitjada ?

Les accions dels caps republicans espanyols han estat aïllades. La Junta d'Alliberació per un costat. La Union Nacional per l'altra. El Sr. Maura cercant una solució-pont. El Sr. Negrin buscant una solució-directa. Tots aquests esforços han estat inoperants, tant perquè no aporten cap garantia de pau interior com par les tendències particulars que representen. Adhuc ens atrevirem a dir que són perniciosos perquè llur divergència i divergència posen encara més de relleu que el retorn d'uns grups que l'exili no ha allionat, únicament pot fer reviuire la situació de finals de Juliol del 1936 agreujada amb un despertar de noves ambicions. El Sr. Negrin havent negat públicament la validesa de les Corts treugué força a les gestions que la Junta d'Alliberació ha fet aquest mes prop del ministre americà Stettinius per tal d'assistir a la Conferència de San Francisco i poder donar les explicacions que reclamen els reunits un cop el problema peninsular sigui posat damunt de la taula.

La situació és greu. Els espanyols amb llurs estèrils discussions han fet perdre a la Democràcia peninsular el primer « round ». Amb llur continuat desgavell han fet perdre el segon de la Conferència de Mèxic, i avui correm el risc de perdre el tercer i posar el darrer a San Francisco.

Cada generació es responsable davant la història. Els Catalans hem fet el nostre deure i ens hem unit. Els Vascos també. Què esperen els Espanyols ?

Jaume ROS I SERRA.